

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Гургана Илиева Михайлова-Борисова,
Университет за национално и световно стопанство;
научна специалност: „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка“

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор ”

в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки

Професионално направление 3.8. Икономика

Автор: Кирил Георгиев Аначков

Тема: Влияние на финансовите технологии върху управлението на кредитния риск на банките

Научен ръководител: проф. д-р Даниела Бобева

1. Общо описание на представените материали

Със заповед № 135 от 15 април 2025г. на Ректора на Висше училище по застраховане и финанси проф. д.ю.н. Борис Велчев съм определена за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема „*Влияние на финансовите технологии върху управлението на кредитния риск на банките*“ за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, Професионално направление 3.8. Икономика. Автор на дисертационния труд е Кирил Георгиев Аначков – докторант на самостоятелна подготовка към ВУЗФ.

Докторантът Кирил Георгиев Аначков е представил редица материали и документи, необходими за оценяването на качествата на дисертационния му труд като: дисертационен труд, автореферат, автобиография, списък с публикациите, справка за изпълнението на минималните национални изисквания за придобиване на ОНС „Доктор“ в професионално направление 3.8. Икономика и резюмета на представените публикации. Докторантът Кирил Аначков е приложил 4 публикации, като от тях има 2 статии в списания и 2 доклада, публикувани в сборници от проведени конференции.

2. Кратки биографични данни за кандидата

Кирил Георгиев Аначков докторант на самостоятелна подготовка в професионално направление 3.8 Икономика, научна специалност „Финанси, застраховане и осигуряване“ при ВУЗФ от 2023 година.

Той е завършил специалност „Финанси“ в ОКС „Бакалавър“ в УНСС през периода 2016-2020 година, след което придобива магистърска степен по специалност „Международно банкиране и финансови пазари“ към катедра „Финанси“ в УНСС като завършва с отличен успех.

Докторантът има богат практически опит в сферата на финансите. Професионалната му кариера започва като стажант в „АПИС ЕВРОПА“ АД и „ЗАСТРАХОВАТЕЛНА КОМПАНИЯ УНИКА ЖИВОТ“ АД. От октомври 2021 г. е младши финансов анализатор на големи корпоративни клиенти в „Райфайзен България“ ЕАД, а от април 2022 г. започва работа в „Максима България“ ЕООД. Първоначално заема позицията младши бизнес анализатор, а от септември 2023 г. е ръководител на отдел „Бизнес анализи“.

3. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд на Кирил Аначков е посветен на влиянието, което имат финансовите технологии, върху управлението на кредитния риск в банковата система. Той е на изключително актуална тема, тъй като бурното развитие на технологиите позволява по-гъвкавото управление на кредитния риск и в същото време дава възможност да се удовлетворят в по-голяма степен нарастващите претенции на клиентите на банките. Дисертационният труд е с обем 213 страници, от които същинското изследване е 179 страници. Той съдържа въведение, три глави, заключение, използвана литература. В началото е представен списък на използваните съкращения, списък на фигурите и списък на таблиците. В увода на дисертационния труд е представена актуалността му, дефинирани са обектът, предметът, целта, изследователските задачи, тезата и методите на изследване. Тезата, която се защитава е, че: „финансовите технологии се превръщат в значим фактор за успешното управление на кредитния риск в търговските банки. Чрез интегрирането на модерни финансови технологии банките подобряват процесите си и съответно това води до намаляване на кредитния риск.“. За доказване на тезата са тествани 3 хипотези. В дисертационния труд са използвани подходящи методи на изследване като дескриптивен анализ, сравнителен анализ, историко-логически подход, статистически анализ и иконометрично моделиране.

В глава първа „Концептуална рамка на управлението на кредитния риск и на финансовите технологии“ се изяснява същността на кредитния риск и банковото регулиране. Докторантът се спира подробно на изясняването на същността на финансовите технологии като се

прави групировка на основните технологии, които намират приложение и в банковата сфера. Представа се виждането на докторанта за внедряването на финансовите технологии при управлението на кредитния риск в банковата дейност.

Във втората глава „Приложение на финансовите технологии при управлението на кредитния риск на банките“ се разглежда как всяка една от технологиите – изкуствен интелект, блокчейн технологията, облачните изчисления и големите данни могат да се приложат при управлението на кредитния риск като се подчертават и съответните предизвикателства, пред които могат да бъдат изправени банките при тяхното приложение. Положително впечатление прави авторовата позиция по изследвания проблем и задълбочения анализ и сравнение на приложението на тези финансови технологии и традиционните статистически методи.

В третата глава „Оценка на ефекта от приложението на финансови технологии при управлението на кредитния риск на банки в България“ се изграждат иконометрични модели за оценка на редица макро и микрофактори, оказващи влияние върху необслужваните кредити в България. За 8 банки са оценени иконометрични модели с включване като обясняваща променлива и на разходите за информационни технологии за целите на оценяване на влиянието им върху дела на необслужваните кредити. Представен е и анализ на взаимовръзката между внедряването на финансовите технологии и изпълнението на ESG изискванията.

В дисертационния труд са използвани 149 източника на информация, от които 31 са на български език, а останалите са на английски език. Те са коректно използвани и показват, че докторантът е запознат отлично с изследваната проблематика.

4. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

Представеният дисертационен труд представлява едно завършено и логически обвързано изследване, което притежава научни и научно-приложни приноси. Докторантът дава редица препоръки и идеи за приложение на групирания от него финансови технологии в дейността на банките, най-вече в управлението на кредитния риск. Това придобива значително актуално звучение на труда и голямо практическо приложение.

В научния труд могат да се открият редица научни и научно-приложни приноси, от които по-съществените са:

- обогатяване на съществуващата литература по отношение на групирането на финансовите технологии, които могат да бъдат приложени при управление на кредитния риск;

- разработване на авторови статистически модели за оценяване на влиянието на разходите за информационни технологии върху нивата на необслужваните кредити в българските банки;
- изследване на взаимовръзката между финансовите технологии и ESG за целите на изпълнението на ESG изискванията и целите за устойчивото развитие;
- дефиниране на препоръки за използването на модерните финансови технологии при управлението на кредитния риск от страна на банките.

5. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Докторантът е представил 4 публикации, от които 2 статии, публикувани в списания с научно рецензиране и 2 доклада, публикувани в сборници от конференции, проведени в страната. Едната статия със заглавие „Влияние на пандемията COVID-19 върху икономиката и банковия сектор на България“ е публикувана в сп. „Икономически и социални алтернативи“ на УНСС, което е индексирано в EBSCO и други вторични бази данни. Другата статия със заглавие „Присъединяването на България в еврозоната – ефекти върху икономиката и банковия сектор“ е публикувана в сп. „Управление в бизнеса и публичния сектор“ на ВУЗФ. Двата доклада са публикувани в сборници от конференции, които са в Референтния списък на НАЦИД. Всички публикации са самостоятелни.

6. Преценка за изпълнение на минималните национални изисквания

В представената Справка за изпълнение от кандидата на минималните национални изисквания за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в професионалното направление 3.8. Икономика са отчетени 4 публикации, с които докторантът изпълнява националните минимални изисквания по Правилника за прилагане на Закона за развитите на академичния състав на Република България.

7. Автореферат

Авторефератът е разработен съгласно изискванията за изготвянето му. Обемът му е достатъчен от 54 страници. Съдържанието на дисертационния труд е отразено вярно и коректно. Представена е и справка за научните и научно-приложните приноси.

8. Критични забележки и препоръки

Нямам критични бележки към проведеното изследване. Считаю, че докторантът е представил едно качествено, логически обвързано и изключително актуално изследване, което

притежава научни и научно-приложни приноси. Бих отправила препоръка за публикуване на труда за целите на по-голямото популяризиране на резултатите от него.

Бих отправила следния въпрос към докторанта:

Коя финансова технология/ии бихте препоръчали да използват банките в България с оглед на по-доброто управление на кретиния риск?

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд *съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката* и отговарят на изисквания(та) на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за прилагане на ЗРАСРБ. Представените материали и дисертационни резултати съответстват на специфичните изисквания на Правилника за приемане и обучение на докторанти във Висшето училище по застраховане и финанси.

Дисертационният труд показва, че кандидата Кирил Аначков **притежава** задълбочени теоретични знания и професионални умения по професионално направление 3.8. Икономика, като **демонстрира** качества и умения за самостоятелно провеждане на научни изследвания.

Поради гореизложеното, убедено давам своята *положителна оценка* за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и *предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“* на Кирил Аначков в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки; Професионално направление 3. 8. Икономика, научна специалност „Финанси, застраховане и осигуряване“.

20 май 2025 г.

Рецензент:

(доц. д-р Гургана Михайлова-Борисова)